

सन २०२४-२५ मध्ये राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत (RKVY) जमीन आरोग्य व सुपीकता कार्यक्रम (SHF) राबविण्यासाठी रु. २२३९.५८ लाख निधीच्या वार्षिक कृति आराखडयास प्रशासकीय मान्यता देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: योजना ३३२४/प्र.क्र.५६/१९
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक : २६ जून, २०२४

- वाचा :-** १) केंद्र शासनाने www.agricoops.nic.in या सांकेतिक स्थळावर निर्गमित केलेल्या राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत (NMSA) जमीन आरोग्य सुपीकता व व्यवस्थापन (SHF) बाबतच्या मार्गदर्शक सूचना.
- २) केंद्र शासनाचे पत्र क्रमांक ७ -१/२०२४-RKVY, दिनांक १४.०५.२०२४
- ३) कृषि आयुक्तालयाचे पत्र जा.क्र.कृउसं(प्र)/गुनि-६(प्र)/न.क्र.५१/१४६-र/२०२४ , दिनांक २८.०५.२०२४
- ४) राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीच्या ३५ व्या बैठकीचे इतिवृत्त, दि. १३.०५.२०२४

प्रस्तावना :-

केंद्र शासनाने सन २०१४-१५ पासून राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत (NMSA) जमीन आरोग्य सुपीकता व व्यवस्थापन कार्यक्रम (SHF) सुरू केलेला आहे. सन २०१५-१६ पासून ही योजना केंद्र हिस्सा व राज्य हिस्सा ६०:४० या प्रमाणात राबविण्यात येत आहे. सदर योजनेचा समावेश सन २०२२-२३ पासून राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत करण्यात आलेला आहे. यामध्ये मृद नमून्याचे विश्लेषण करून शेतक-यांना मृद आरोग्य पत्रिकेचे वितरण करण्यात येते. जमीन आरोग्य पत्रिकेच्या माध्यमातून शेतक-यांना जमिनीची रासायनिक गुणधर्म स्थिती, प्रमुख अन्नद्रव्यांची पातळी व सूक्ष्म मूलद्रव्यांची कमतरता व स्थितीची माहिती देण्यात येते.

राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेच्या राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीच्या (SLSC) दिनांक १३.०५.२०२४ रोजीच्या इतिवृत्तानुसार सन २०२४-२५ या वर्षाकरिता राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत जमीन आरोग्य व सुपीकता कार्यक्रमाचा केंद्र हिस्सा रु.१३४३.७५ लाख व राज्य हिस्सा रु. ८९५.८३ लाख याप्रमाणे एकूण रु. २२३९.५८ लाख निधीच्या वार्षिक कृति आराखडयास (AAP) मंजूरी दिलेली आहे. त्यानुषंगाने सदर कार्यक्रमास प्रशासकीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

१. राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत जमीन आरोग्य व सुपीकता कार्यक्रम सन २०२४-२५ मध्ये राज्यात राबविण्यासाठी केंद्र हिस्सा (६० टक्के) रु.१३४३.७५ लाख व राज्य हिस्सा रु.८९५.८३ लाख अशा एकूण रु.२२३९.५८ लाख एवढ्या रकमेच्या कार्यक्रमास प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे . सदर कार्यक्रमाचा प्रवर्गनिहाय तपशील पुढीलप्रमाणे आहे.

प्रवर्ग	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	एकुण
सर्वसाधारण	१०५८.७५	७०५.८३	१७६४.५८
अनुसूचित जाती	१५८.७५	१०५.८४	२६४.५९
अनुसूचित जमाती	१२६.२५	८४.१६	२१०.४१
एकुण	१३४३.७५	८९५.८३	२२३९.५८

२. राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत जमीन आरोग्य सुपीकता व व्यवस्थापन कार्यक्रम सन २०२४-२५ मध्ये राज्यात राबविण्यासाठी होणारा खर्च खालील लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा.

प्रवर्ग	केंद्र हिस्सा लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा लेखाशिर्ष
सर्वसाधारण	मागणी क्रमांक -डी-३ २४०२ मृद व जल संधारण (००)(१०१) मृद सर्वेक्षण व चाचणी (००) (१६) कृषि उन्नती योजना - मृद आरोग्य पत्रिका (केंद्र पुरस्कृत योजना) केंद्र हिस्सा- ६०% (२४०२ अ०४१) (सर्वसाधारण) योजनांतर्गत ३३- अर्थसहाय	मागणी क्रमांक -डी-३ २४०२ मृद व जल संधारण (००)(१०१)मृद सर्वेक्षण व चाचणी (००)(१७) कृषि उन्नती योजना - मृद आरोग्य पत्रिका (केंद्र पुरस्कृत योजना) राज्य हिस्सा- ४०% (२४०२ अ०५९) (सर्वसाधारण) योजनांतर्गत ३३- अर्थसहाय
अनुसूचित जाती	मागणी क्रमांक -एन-३ २४०२ मृद व जल संधारण (००) (७८९), अनुसूचित जातींसाठी विशेष घटक योजना (०१)(०१) कृषि उन्नती योजना-मृद आरोग्य पत्रिका केंद्र हिस्सा- ६०% (२४०२ अ० २५५) (कार्यक्रम) ३३- अर्थसहाय	मागणी क्रमांक -एन-३ २४०२ मृद व जल संधारण (००) (७८९), अनुसूचित जातींसाठी विशेष घटक योजना (०१)(०२) कृषि उन्नती योजना-मृद आरोग्य पत्रिका राज्य हिस्सा- ४०% (२४०२ अ० २६४) (कार्यक्रम) ३३- अर्थसहाय
अनुसूचित जमाती	मागणी क्रमांक -टी-५ २४०२ मृद व जल संधारण (७९६), जनजाती क्षेत्र उपयोजना (०१)(०२) कृषि उन्नती योजना - मृद आरोग्य पत्रिका (केंद्र पुरस्कृत योजना) केंद्र हिस्सा- ६०% (२४०२ अ०८६) (कार्यक्रम) ३३- अर्थसहाय	मागणी क्रमांक -टी-५ २४०२ मृद व जल संधारण (७९६), जनजाती क्षेत्र उपयोजना (०१)(०३) कृषि उन्नती योजना - मृद आरोग्य पत्रिका (केंद्र पुरस्कृत योजना) राज्य हिस्सा- ४०% (२४०२ अ०९५) (कार्यक्रम) ३३- अर्थसहाय

३. सदर योजना राबविताना खालील अटी व शर्तीचे पालन करण्यात यावे.

१) सदर योजना केंद्र शासनाच्या संदर्भाधीन मार्गदर्शक सूचनांनुसार व केंद्र शासनाच्या निधी वितरीत करण्याच्या अटी व शर्तीनुसार राबविण्यात यावी.

- २) खर्चाचे लेखे सुव्यवस्थित ठेवून सदर खर्चाचे लेखा परिक्षण अहवाल व उपयोगिता प्रमाणपत्रे केंद्र व राज्य शासनाला लवकरात लवकर प्रगती अहवालासह सादर करण्यात यावेत.
- ३) योजनेच्या वेगवेगळ्या बाबींवरील भौतिक व आर्थिक प्रगती अहवाल केंद्र व राज्य शासनास प्रत्येक महिन्याच्या ५ तारखेपर्यंत सादर करण्यात यावा.
- ४) योजनेशी संबंधित ताळेबंद व लेखापरिक्षण जमा खर्चाची रक्कम यांचा अहवाल अंमलबजावणी यंत्रणेने द्यावा. त्यामध्ये वर्षाच्या सुरुवातीला अखर्चित रक्कम व व्याजाद्वारे मिळालेले उत्पन्न स्पष्टपणे नमूद करण्यात यावे. जेणेकरून पारदर्शी स्वरूपात रक्कम विचारात घेता येईल व सदिग्धता राहणार नाही.
- ५) कोणत्याही परिस्थितीत मंजूर कार्यक्रमापेक्षा जास्तीचा कार्यक्रम राबविला जाणार नाही, याची दक्षता घ्यावी.
- ६) सदर योजनेकरीता मंजूर झालेला निधी हा ज्या संवर्गासाठी मंजूर केलेला आहे, त्याच संवर्गासाठी खर्च होईल याची दक्षता घेण्यात यावी.

४. सदर योजनेकरीता आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना योजनेचे नियंत्रण अधिकारी म्हणून व त्यांच्या कार्यालयातील सहायक संचालक, लेखा-१ यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

५. सदर निधी खर्च करतांना विहित कार्यपद्धती अनुसरून सर्व वित्तीय कायदे / टेंडर नियामावली व नियमांचे/ प्रक्रियेचे/वित्तीय अधिकारांच्या मर्यादेत/P.W.D. म्यूनिसिपलच्या अधिन राहून/C.V.C. तत्वानुसार/CAG च्या निर्देशानुसार/ प्रचलित शासन निर्णय/नियम/परिपत्रक/ तरतुदीनुसार, बजेट व कोषागार नियमावलीनुसार खर्च करण्याची कार्यवाही अंमलबजावणी यंत्रणांनी करावी. कोणत्याही परिस्थितीत कुठलाही शासन निर्णय/अधिकाराचा भंग होणार नाही, याबाबत दक्षता घेण्याची जबाबदारी संबंधित क्षेत्रिय कार्यालयाची राहिल.

६. प्रस्तुतचे आदेश वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका, १९७८ मधील भाग-पहिला, उपविभाग तीन मधील अनुक्र.४ येथील नियम २७ (२) (ब) अन्वये प्रशासकीय विभागांना प्रदान केलेल्या शक्तीनुसार विभागाच्या स्तरावर निर्गमित करण्यात येत आहे.

७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२४०६२६१७००५४६३६०१ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(उमेश चांदिवडे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. मा.विरोधी पक्षनेता (विधानसभा/परिषद), महाराष्ट्र विधानमंडळ, मुंबई.
३. मा.प्रधान सचिव (कृषि) यांचे स्वीय सहायक, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

४. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ५ . संचालक (निविष्ठा व गुणनियंत्रण), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ६ . सर्व कृषि संचालक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ७ . महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा परिक्षा/ लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/ नागपूर.
- ८ . सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक.
- ९ . सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
- १० . सहाय्यक संचालक, लेखा -१, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ११ . अवर सचिव, कार्यासन १४३१, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १२ . अवर सचिव, वित्त विभाग (व्यय-१४), मंत्रालय, मुंबई.
- १३ . निवडनस्ती (कार्यासन १-अ), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.